

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Теодора Иванова Калейнска,
катедра „Политология, социология и културология“,
Философски факултет на ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“

Относно: публична защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Международна журналистика) в СУ „Св.Климент Охридски“

Автор на дисертационния труд: **Ралица Цветанова Ковачева**

Тема на дисертационния труд: **Център и периферия на европеизираните публични сфери** (Сравнителен анализ на медийното отразяване на европейските теми в България и Великобритания, февруари-юни 2014 г)

Научен ръководител: доц. д-р Мария Нейкова

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № РД 38 – 675 / 21.10.2016 г. на Ректора на СУ “Св. Кл. Охридски”

Актуалност на темата

В цялостния ход на развитие на европейската интеграция, проблематиката за европейска публична сфера е активно присъстваща и водеща, особено в широкия дебат за формирането на европейска идентичност. В работата си Ралица Ковачева представя основните концепции за европейската идентичност и европейската публична сфера, като логично аналитичната рамка на изследването е поставена в конструкцията на политическата философия, а цялостният процес

на европейска интеграция е представен през структурата и динамиката на идентичността и на европейската публична сфера, разгледани като собствена рефлексия и като признаване. Философската рамка на понятието е използвано за представяне на първите и основни етапи на оформяне и прояви на европейската публична сфера, в сравнителен план са представени процесът на европейска интеграция и националната /местна/ политика и националните публични сфери като удачно и балансирано са представени отделни школи и техните представители /Хабермас, Кантнер, Х. Й. Тренц, М. Ван де Стеег, Фосум и Шлезинджър, Р. Копманс, Т. Рисе и др.). През аналитичните подходи на федерализма, неофункционализма, либералния интерговерментализъм, социалния конструктивизъм са разгледани социалните процеси на европейската интеграция и социалните въпроси на публичната сфера в европейското и в националните ѝ проявления. На задълбочен анализ е подложена „европейската интеграция” с оглед изследване на цялостния процес на изграждане на собствена европейска идентичност, и съответно на европейската публична сфера. Логично, в контекста на цялостното авторово изследване, са разгледани ключовите етапи на европейска интеграция с основните теории, школи и подходи; като определящ елемент на диференцираната интеграция са разгледани ключовите понятия „център“ и „периферия“; представена е европейската публична сфера в исторически план, с елементите на нейното институционално насърчаване в контекста на изграждане на европейска идентичност.

Намирам този подход за оригинален и иновативен, защото той позволява на автора в дълбочина да разгледа процеса на интеграция и формиране на европейската публична сфера в развитие, както и лесно и плавно да насочи вниманието към медиите като „едновременно среда и агенти на социалното конструиране“ /стр. 15, 149/. Предложеното сравнително изследване на единичен случай – България и Великобритания е позволило на дисертантката, на основата на значителен брой изследвани единици /над 3000/ да анализира функциите и ролята на осем медии в отразяването на европейската проблематика в периода февруари-юни 2014 и да предложи своите изводи за процеса на европеизация на националните публични сфери в България и Великобритания.

Темата на дисертацията може да се определи като актуална и предизвикателна предвид и на цялата динамика на развитието на Европейския съюз и проблемите, пред които той е поставен в последното десетилетие, както и на и формулираната авторова задача за поставяне на теоретична рамка на процеса на европеизация на българската публична сфера. Навременността на дисертацията звучи още по-убедително в контекста на процесите, които протичат в Европейския Съюз /ЕС/като цяло и кризите, пред които Съюзът е изправен, приключилия референдум във Великобритания, както и набиращата отново сила дебат за необходимостта от повече Европа и повече съюз и за слабото участие и интерес на европейските граждани. Смятам, че е изключително интересен прочитът на динамиката на процеса на европеизация и българската медийна среда в навечерието на 10-тата годишнина от членството на България в ЕС, както и критичните изводи, които докторантката защитава.

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертант Ралица Ковачева предлага значим дисертационен труд в общ обем от 269 страници, от които 236 страници основен текст, а останалите са библиография от 173 източника на български, английски език, 35 официални документа, 72 медийни публикации, както и 12 приложения. Предложеният обем на работата е напълно достатъчен и позволява да се систематизира изследваната информация, да се изпълни логиката на дисертацията и да има вид на цялостно завършено научно изследване. Богатият арсенал от източници, Интернет ресурси, официални и периодични издания позволяват да се демонстрира познаване и следване на поставените задачи в дълбочина. Следвайки изискванията за допускане до публична защита, дисертантката Ковачева е представила обемен и много подробен автореферат /61стр./, справка за научните публикации и приносите. Тези материали позволяват да изградя мнение, че дисертантката има устойчив, траен и задълбочен интерес към темата на изследването.

Структура и научно съдържание на дисертационния труд

Предложената работа на дисертант Ралица Ковачева в значима степен следва класически модел на писане на дисертационни тези. Тя е изградена в четири основни глави, увод, заключение с приложения и библиография. Вътрешното съдържание на дисертацията е балансирано и има стройна вътрешна логика, структурата е удачно подредена, използван е добър език и стил. Като основна цел, Ралица Ковачева формулира „да обоснове с теоретични аргументи и да провери по емпиричен път хипотезата, че по аналогия с понятията за център и периферия в ЕС, можем да говорим и за център и периферия на европеизираните публични сфери и съответно – за процес на периферизация, обратен на процеса на европеизация“ /стр.173,224,230/. В контекста на тази основна цел, тя въвежда и доказва и понятия като дефинира процеса на „периферизация като обратен на европеизацията“, умело обяснява българската медийна инфраструктура, качеството на политическите дебати.

Добре дефинираната цел и задачи позволяват на Ралица да определи предмета на анализ /процесът на европеизация от българска перспектива като динамика на оформяне на център и периферия в европеизираните национални публични сфери/; да си постави ясни четири изследователски задачи /аргументиране на процеса на европеизация с оформящия се център-периферия на европеизираните публични сфери; обработка на практически емпирични данни; анализ на състоянието на процеса на европеизация-периферизация на българската публична сфера; анализ на самооценката на българските граждани като европейски граждани/, които следва в работата си; да дефинира основни хипотези.

Докторантката борава отлично с категориалния апарат, разумно и балансирано са представени история, факти, изследвания като са използвани широк спектър от инструменти и подходи за проверка на формулираните хипотези – качествени и количествени методи на анализ и синтез, исторически институционализъм, сравнителен метод и анализ, количествен и качествен

контент анализ, дискурсивен анализ и фрейминг анализ, както и изследване на единичен случай и др.

Считам, че четирите глави са вътрешно балансирани, специално внимание заслужава заключението, което не просто е логичен завършен на анализа на Ковачева в четирите глави, включва основни изводи и очертава нейните приноси. В заключението, Ковачева предлага задълбочен количествен и качествен анализ на българските медии и европейската тематика и представяне в тях, анализ силно критичен, градивен и откроява „процес на модел на сегментирана европеизация или дори процес, обратен на европеизацията“ /стр.225/.

С това е свързан и въпросът ми – приемам изводът ви на стр. 230 , че „европеизацията е процес, протичащ в рамките на националните публични сфери и се изразява в инкорпориране на европейските теми в националните политически дебати, на базата на представените резултати е трудно да се направи извод за подобни процеси“ /стр.230/. Като практикуващ журналист, като граждански активист, като изследовател и като бъдещ доктор по международна журналистика, бихте ли се ангажирали с мнение кога, как, кои са механизмите за да се случи европеизацията в националната ни публична сфера 10години след членството ни поне?

Смятам, че цялостният дисертационен труд на Ралица Ковачева представлява самостоятелно оригинално и задълбочено научно изследване. В него са предложени проучвания по серия от въпроси от теоретично, методологично и приложно естество, представени са изследвания и добър прочит на авторови тези. Използваната методология позволява да се изпълнят успешно поставените изследователски задачи. Дисертант Ковачева демонстрира критичен прочит, задълбочен анализ и самостоятелно мислене; изследването се отличава с интересни научно-приложни резултати и приносни моменти.

Оценка на научните и научно-приложните приноси

Смятам, че дисертант Ралица Ковачева успешно е изпълнила поставените си цели и задачи и съм склонна да приема изведените приносни моменти в

изследването. В представения труд се съдържат убедителни практико-приложни резултати и богат сравнителен анализ. Има ясно изразена авторова позиция, която приветствам, свързана с развитието на националната публична сфера. Авторката не просто анализира, но и критикувайки, прави сериозни практически препоръки за повишаване на ефективността на националната ни публична среда, демонстрира изключително добро познаване на проблематиката и прагматичен поглед.

Ралица Ковачева е представила много детайлен автореферат /61стр/, както и необходимия по обем публикации, пряко свързани с темата на настоящата защита, които кореспондират с изискванията при защита за присъждане на ОНС „Доктор“.

Общо заключение

Предложената дисертация на дисертант Ралица Ковачева представлява завършено изследване, демонстрира добро познаване на изследваната проблематика и ясно откроява приложни приноси, с което обогатява дискусиите сред политическите, академичните, медийните и гражданските среди. Това ми дава основание да предложа цялостна позитивна оценка на предложената дисертация, автореферат и научни статии.

Дисертационният труд на Ралица Цветанова Ковачева отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Условията и реда за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в СУ „Св. Климент Охридски“. Това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на научното жури да вземе положително решение за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Ралица Цветанова Ковачева по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Международна журналистика).

Дата 13 ноември 2016 г.

Доц. д-р Теодора Иванова Калейнска